

Insulta reģistrs – trīs gadu pieredze Latvijā

*Ramona Valante*¹, *Anželika Gudreniece*¹, *Evija Miġlāne*^{2,3},
Andrejs Millers^{2,3}, *Tatjana Krasnopjorova*⁴,
*Ligita Belasova*⁵, *Ilona Urtāne*⁶

¹ Rīgas Stradiņa universitāte, Tālākizglītības fakultāte, Neuroloģijas rezidentūra, Latvija

² Rīgas Stradiņa universitāte, Neuroloģijas un neiroķirurģijas katedra, Latvija

³ Paula Stradiņa Klīniskā universitātes slimnīca, Neuroloģijas klīnika, Latvija

⁴ Liepājas reģionālā slimnīca, Neuroloģijas nodaļa, Latvija

⁵ Vidzemes reģionālā slimnīca, Neuroloģijas nodaļa, Latvija

⁶ Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca, Neuroloģijas nodaļa, Latvija

Ievads. Latvijā ik gadu no išēmiska un hemorāģiska insulta mirst 230/100 000 cilvēku vecumā no 35 līdz 74 gadiem. Šis rādītājs ir viens no lielākajiem Eiropā, turklāt cerebrovaskulārās slimības ir galvenais smagās nespējas cēlonis.

2010. gadā tika izveidots pirmais Insulta reģistrs Latvijā, kurā apvienoti klīniskie, laboratorie un attēldiagnostikas dati par cerebrāla infarkta (CI) slimniekiem, izmantojot vienotu elektronisko anketu. Pateicoties šai vienotajai sistēmai, pēdējo triju gadu laikā ir uzkrāts informatīvais materiāls, kas ļauj iegūt kopēju priekšstatu par biežākajiem CI cēloņiem un riska faktoriem, kas sniedz datus par pielietoto insulta profilaksi, ārstēšanu un to efektivitāti, kā arī raksturo CI slimnieku nespējas līmeni Latvijas populācijā. Insulta reģistru izmanto četras Latvijas slimnīcas – PSKUS, Vidzemes reģionālā slimnīca, Liepājas reģionālā slimnīca un Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca.

Materiāls un metodes. Dati tika analizēti, izmantojot Insulta reģistrā ievadīto informāciju par akūta CI slimniekiem laikposmā no 2010. gada 1. janvāra līdz 2013. gada 31. decembrim, lai sniegtu priekšstatu par apstākļiem, kas saistīti ar CI Latvijas populācijā.

Rezultāti. Analizētajā laikposmā Insulta reģistrā tika ievadīti dati par 5481 akūta CI pacientu, no tiem PSKUS ārstējās 65% (n = 3582), Liepājas slimnīcā – 21% (n = 1163), Vidzemes slimnīcā – 8% (n = 458) un 6% (n = 278) Ziemeļkurzemes slimnīcā. Sievietēm CI attīstījās 57% (n = 3135), bet vīriešiem – 43% (n = 2346) gadījumu. Vidējais saslimšanas vecums bija 72 ± 8,4 gadi. Pēc TOAST kritērijiem CI 33% (n = 1825) gadījumu bija attīstījies lielo asinsvadu saslimšanas dēļ, 21% (n = 651) – sīko asinsvadu saslimšanas dēļ, kardioemboliskas ģenēzes CI bija 34% (n = 1868) gadījumu, bet neprecizētas ģenēzes – 9% (n = 476) gadījumu. CI saistībā ar citu saslimšanu novēroja 1% pacientu (n = 79). Insulta vienībā ārstējās 62% no visiem pacientiem (n = 3390). Trombolīzi saņēma 6% pacientu (n = 252), mehāniska trombektomija tika veikta 3% (n = 186) pacientu. Pēc Nacionālā veselības institūta Insulta skalas (NIHSS), iestājoties stacionārā, viegla insulta simptomātika (< 5 balles) tika konstatēta 35% (n = 1912) gadījumu, vidēji smags neiroloģisks deficīts (NIHSS 6–15) – 43% (n = 2380), bet smaga insulta simptomātika (NIHSS > 15) – 22% (n = 1189) gadījumu. Izrakstoties no stacionāra, viegls neiroloģisks deficīts tika konstatēts 56% (n = 3056) gadījumu, vidēji smaga nespēja – 26% (n = 1451), smags neiroloģisks deficīts – 10% (n = 519), bet letāls iznākums – 8% (n = 455) gadījumu.

Secinājumi. Vienota Insulta reģistra ieviešana veicina izpratni par CI riska faktoriem Latvijas populācijā, etioloģiskajiem faktoriem, sekmējot efektīvāku primāro un sekundāro CI profilaksi, kā arī rada iespēju analizēt aktīvās terapijas efektivitāti Latvijā. Insulta reģistrs sniedz datus zinātnisko darbu izstrādei.